

ג' בתשרי, תשע"ט, 12.9.2018

גיליון מס' 627

פרשת וילך

משה – המנהיג והנביא – פורש

מאת שמריה מלר, עלומים

לאחר שנים ארוכות שבהן משה עסוק מבוקר עד ערב בהנהגת העם, ארבעים שנה אינטנסיביות ביותר, כולל משברים לאומיים ואישיים שבהם הוא נאלץ להיפרד מקבוצת העבדים שאותה הוציא ממצרים, לעצב את דור הבנים כעם בני חורין (שיהיו מסוגלים מצד אחד להילחם ולכבוש את הארץ ומצד שני לא להתפתות לעבודה זרה ולקיים את התורה כפי שצווה במעמד הר סיני), לאחר כל זאת, ממש לפני התגשמות החלום הגדול - הכניסה לארץ המובטחת, משה מקבל צו א-לוהי – חדל! "וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲנִי הַיּוֹם לֹא אוֹכֵל עוֹד לֶצֶאֱת וְלָבוֹא וְהָ אָמַר אֵלַי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה" (לא,ב)

משה עומד ממש לפני פרישה והוא נדרש לשנות תכניתו. כמנהיג וכנביא הוא יודע שהוא עומד לפרוש, אך הוא גם יודע שהתכנית הא-לוהית אינה נעצרת לעולם, ושעם ישראל יחצה את הירדן ויכבוש את הארץ. הוא יודע עוד עובדה ברורה הזועקת בתוכו, הן על בסיס ניסיון העבר בארבעים שנות המדבר והן כנביא שעתידו של עם ישראל גלוי בפניו – מפעל חייו עומד לקרוס. עם ישראל יעבוד עבודה זרה ויתרחק מעבודת ה'. את הידיעה הנוראה הזו משה מתרגם כמאמר חז"ל: "לא עָלִיד הַמְּלָאכָה לְגִמּוֹר, וְלֹא אֶתָּה בֶּן חָרִין לְהַבְטִיל מִמְּנָה" (אבות ב,טז).

משה מבצע שלוש פעולות כדי שמפעל חייו – עם ישראל, ארץ ישראל ותורת ישראל יהפכו מחזון למציאות:

- הוא מעביר את המנהיגות ליהושע בצורה מסודרת: "וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לַיהוָה וַיֹּאמֶר אֵלַי לְעִינֵי כָל יִשְׂרָאֵל חֲזַק וְאָמַץ כִּי אַתָּה תָּבוֹא אֶת הָעָם הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְרָם לְתֵת לָהֶם וְאַתָּה תִּנְחַלְנָה אוֹתָם".
- הוא מצווה לקיים את מצוות הקהל: "וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אוֹתָם לֵאמֹר מִקֶּץ שְׁבַע שָׁנִים... הַקְהַל אֶת הָעָם..." (לא,י-יב)
- הוא כותב ספר עדות - את השירה - שהיא התורה, ואת הספר מצמיד לארון ברית ה': "וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית ה' לֵאמֹר לְקַח אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְשִׂמְתֶם אֹתוֹ מִצַּד אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה אֲלֵהֶיכֶם וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵד" (לא,כה-כו).

תפקידן של שלושת הפעולות הללו הוא להגשים את החזון של עם ישראל על פי צו ה'. בסדר הזה הן מופיעות בפרשתנו. שתיים מתוכן מתבצעות מיד: העברת המנהיגות וכתובת העדות, והשלישית היא צווי לעתיד – מצות הקהל במוצאי שנת השמיטה, לאחר כניסתם לארץ. חשוב לשים לב כי הפעולה הראשונה אינה רק העברת מקל ההנהגה אלא צווי לעתיד - לנחול את הארץ, וגם הפעולה האחרונה תתגשם בעתיד באשר ספר התורה יהווה

עדות לצו ה'. נמצאנו למדים שיש כאן בפרשה מארג של הערכים המרכזיים של עם ישראל לדורותיו שאותו טורח משה לחזק.

מצות הקהל היא גולת הכותרת של שמירת הערכים – קיום התורה לדורות הבאים. אשר על כן הושקעה במצווה זו חשיבה מעמיקה לפרטי הפרטים: מתי מקיימים אותה, מי משתתף בקיומה, מהו המעמד וכיצד היא מתבצעת. זוהי חשיבה שנועדה לקיים את המצווה באפקט האופטימלי להמשך קיום התורה. חשיבותה גדולה עד כדי כך שיש המקבילים את מצות הקהל למעמד הר סיני באשר מהות שני המעמדות זהה: **"הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרד אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו... ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת"**. מכך אנו מבינים שכל העם **ללא יוצא מן הכלל**, השתתף בשני המעמדות. לא זו בלבד, אלא שמשם משתמש במצות הקהל באותה לשון שבה השתמש הקב"ה בכינוס מעמד הר סיני: **"הקהל את העם"**.

יש לשים לב גם לפרטי הפרטים של התכנון המדוקדק :

מועד הכינוס בסיום שנת השמיטה בחג הסוכות- חג השמחה, כאשר העם מסיים שנה של רוגע. השנה שבה העם יכול לחזק את הרוח וקיום המצוות, היא הזמן האופטימלי לקיום כינוס של התחזקות דתית ומוסרית.

במשנה בסוטה ל"ב, נקראת פרשת הקהל 'פרשת המלך', מכיוון **שהמלך הוא זה שקורא בתורה במעמד הכהנים והלוויים**. בין היתר קורא המלך את פרשת "שמע ישראל" – **קבלת עול מלכות שמים**, "והיה אם שמוע" – הברכות והקללות, שכר ועונש ופרשת המלך.

כאן נסגר המעגל: אותו המלך הקורא בפני העם את הערכים המרכזיים שהם שורש קיומו של העם, מצווה לכתוב לעצמו ספר תורה שיהיה תמיד בהישג ידו הפיזי ובתודעתו, והציפיה היא שינהג במלכותו בדיוק על פי אותם ערכים שהוא מציג בפני העם.

הקהל הוא מעמד רב רושם שנועד להנחיל גם בלבבות הצעירים – דור ההמשך את תורת החיים של העם היהודי לדורותיו.

שמריה מלר, חבר קיבוץ עלומים, מנהל מחלקת הבניין, בעבר ניהל את מחלקת משימות של הקיבוץ הדתי.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il